

ESGLÉSIA DE MENORCA

**Butlletí oficial
del Bisbat**

Núm. 7 — JULIOL - AGOST 1983

SUMARI

DOCUMENTS DEL BISBE	pàg. 227
48.— Homilia pel dia de Corpus: "Cinc pans i dos peixos".	
49.— Salutació per les festes de Sant Joan: "Bones!".	
50.— Resposta al Sr. President de la nostra Comunitat Autònoma, en oferir una bandera de ras, a la Mare de Déu de El Toro.	
SES CATEQUESIS DEL BISBE	
51.— Al.lots i al.lotes.	
52.— Es be i es vi.	
53.— Superar les proves.	
54.— Passat, present, futur (I).	
55.— Passat, present, futur (II).	
56.— Passat, present, futur (III).	
57.— Les monges de clausura.	
SECRETARIA GENERAL	pàg. 240
Administració del sagrament de la confirmació	
CONSELL DEL PRESBITERI	pàg. 241
Full informatiu del mes de maig.	
Full informatiu del mes de juny.	
DELEGACIÓ DIOCESANA DE CÀRITAS	pàg. 246
Carta del President de Càritas catalana-balear.	
Presentació del Sr. Bibse.	
Resum de la Reunió del Consell català-balear.	
MUTUALITAT DEL CLERGAT ESPANYOL	pàg. 252
Escrit sobre la U.M.A.S.	
INFORMACIÓ DIOCESANA	pàg. 253
Activitats del Sr. Bisbe — Peregrinació diocesana a Roma — Cursillo sobre una mejor celebración de la Eucaristia — El Abad de Montserrat en Menorca — Tercera reunió de la Asamblea Arciprestal de Mahón — Ejercicios Espirituales para el Clero — La diócesis, segunda en la Campaña contra el Hambre — Extraordinario del "Full Dominical", dedicado a los turistas — El Vicesecretario de Asuntos Económicos de la Conferencia Episcopal dirigió un coloquio.	
CONFERÈNCIA EPISCOPAL ESPANYOLA	pàg. 260
Nota informativa de la Comissió Permanent.	
Comissió E. d'Ensenyament i Catequesi: Nota sobre els pares i la formació religiosa dels seus fills.	
La despenalización del aborto	

DOCUMENTS DEL BISBE

48.— HOMILIA PEL DIA DEL CORPUS "Cinc pans i dos peixos"

"Només tenim cinc pans i dos peixos" ¿ Era ben poca cosa, estimats germans, lo que tenien els apòstols per poder alimentar tanta de gent com seguia Jesús. I l'evangelista encara ens hi constata i recalca uns quants detalls, per veure millor la tribulació dels deixebles davant de la insinuació del Mestre: "Donau-los menjar vosaltres mateixos": eren uns cinc mil homes; estaven en un lloc desert, despoblat; es feia tard. I no obstant açò, tothom va menjar tant com va voler i encara van recollir dotze covos de lo que els va sobrar.

Cinc pans i dos peixos. Aquest episodi extraordinari que avui ens recorda l'evangeli que hem llegit, aquest signe de la multiplicació dels pans i dels peixos fa referència a la nostra Eucaristia. Avui, dia de Corpus, celebrem aquesta solemnitat en honor i glòria de Jesús sacramentat, de Jesús present en les espècies del pa i del vi per a ésser el nostre aliment espiritual. Allà al desert, i també ara aquí en la taula de l'altar, és l'acció de Crist la que aconsegueix el miracle. Els apòstols es van trobar impotents davant la poca cosa que tenien i no sabien com obeir la comanda del Mestre que els deia que donassin menjar a la multitud. I és el Mestre, Jesús, qui llavors beneeix i parteix aquells pans i aquells peixos, i els apòstols es posen a servir-los a la gent. Amb l'acció de Jesús hi ha el servei dels deixebles i, fixau-vos-hi, la solidaritat i el compartir de tota la multitud amb ells.

Cinc pans i dos paixos. Sembla que ara l'Església té ben poca cosa a oferir i no sap com atendre la veu del Senyor que també li mana de donar menjar a la gent. Els qui han de rebre l'aliment de la seva Paraula, el menjar de la seva Eucaristia, són ingents multituds afamades que esperen i desitgen l'anunci de la Bona Nova. I és també ara l'acció de Crist, enviant el seu Esperit i quedant-se Ell entre nosaltres al sagrari, qui, per mitja dels seus actuals deixebles i apòstols reparteix el Pa de la

seva Paraula i de la seva Eucaristia, també compartint i solidaritzant-se uns amb altres.

Cinc pans i dos peixos. Es ben poca cosa el que valem i el que nosaltres podem aportar. Si Jesús no beneigués el nostre treball, fórem capaços d'alimentar tanta de gent? Ell va voler confiar la seva Església a homes dèbils, peròl com a instruments a les seves mans poderoses per anar multiplicant la seva gràcia a tot l'univers creat. Idò, l'Església, nosaltres qui la formam, que som els qui rebem els dons i tenim la missió de continuar l'obra de Crist, som també els qui tenim l'obligació de repartir l'aliment, de fer l'Eucaristia i d'obrir-nos a tots els germans, sobretot als més necessitats. Es tracta certament de compartir i de solidaritzar-se amb els altres.

La festa de Corpus ens recorda tot açò que vos vaig dient. Des de la nostra petitesse, amb l'ajuda del Senyor, podem també multiplicar els pans i els peixos. I tots hauríem de comprendre que és, des de la nostra poca cosa que som, que el Senyor farà els grans miracles. Un petit gra de blat, sembrat i mort, duu i fa créixer una espiga; amb espigues es fan els manats i les garbes; l'única cosa grossa és, finalment la collita abundosa del conjunt de tots els grans de blat, és a dir, la solidaritat i la unió de tots.

Així passa o, almanco, hauria de passar a l'Església. Hem de sebre aprofitar les petites coses de cada dia, juntar-les en la solidaritat i compartir-les amb els altres, perquè res és petit per un amor gran. Ja ens va dir Jesús que el Regne de Déu era semblant a un gra de mostassa que un home va sembrar al seu camp. És una petita llavor que quan ha crescut resulta més gran que les hortalisses i es fa un arbre, al qual vénen els ocells per ajocar-se a les seves branques.

És important, idò, estimats germans, aprendre aquesta lliçó de les coses petites i de la solidaritat i del compartir-les entre tots. I açò en el seu sentit més íntim i profund. Tot hem d'assumir aquests camins i recórrer-los. Tenim només cinc pans i dos peixos. Perquè, que és davant de Déu tot el que tenim i valem? Repartir i compartir el poc que tenim, si s'ajunta amb lo que Déu hi posa, és multiplicar, certament, en bé de tots.

Hem de viure, idò, la solidaritat i fer acció conjunta en la nostra pastoral i en la nostra vida cristiana. La petita feina de cada dia, tot lo normal que anam fent per progressar i seguir el camí de Jesús ens és necessari i té valor en el recompte final, i hem d'estar contents de fer-ho i decidits a emprendre-ho perquè el qui dona l'augment és Déu. Trob que els apòstols, en aquells moments de turbació, sense quasi bé res a les

mans, haurien preferit i desitjat tenir abundància de pa i peixos per alimentar la multitud. Però llavors segur que no haurien acudit a Jesús. Segur que no hi hauria hagut l'acció i l'obra de Déu.

Vull acabar remarcant i parlant de les altres intencions que comporta aquest any la celebració del Corpus. Com sempre, hi feim el Dia Nacional de Caritat. I Càrites ens recorda també la solidaritat i el compartir, dient que hem de compartir temps i doblers, fer un canvi de vida, una conversió per atracar-nos més als germans que sofreixen, d'una manera activa i participativa, com un problema nostre, perquè tots tenim part en el desenrotllament no prou cristià ni just de la nostra actual societat.

I l'altra intenció és recordar que aquest Corpus d'enguany és el Corpus de l'Any Sant de la Redempció. El Papa ens deia que la redempció es comunica a l'home per mitjà de la proclamació de la Paraula de Déu i dels sacraments. L'Eucaristia, diu el Papa, "fa present tota l'obra de la Redempció que es perpetua al llarg de l'any en la celebració dels misteris divins; en ella el mateix Redemptor, realment present davall les espècies sagrades, es dona a tots els feels, atracant-los sempre a l'amor que és més fort que la mort, els uneix a Ell mateix i també entre ells. D'aquesta manera l'Eucaristia construeix l'Església i és el signe i causa de la unitat del Poble de Déu i la font i el cim de tota la vida cristiana".

Que aquesta Eucaristia que estam celebrant, estimats germans, enfortesqui la nostra petitesa i ens faci entèmer que nosaltres no som mai enfora d'Ell ni hi podem estar. Que hem de fer feina no davant d'Ell, sinó amb Ell, perquè Jesús és no un espectador que ens contempla, sinó un col.laborador i un amic en la missió que ens va confiar. D'aquesta manera la nostra petita cosa, i el nostre petit valor esdevindran, per la seva gràcia i amb la seva benedicció, aliment fecund per a la multitud que té set i fam de veritat, de justícia i d'amor.

Si ho feim així, encara ens sobrarà cosa. I podrem alabar el nostre Déu i Senyor tal com va fer la Verge Maria: "el nostre esperit celebra Déu que ens salva, perquè ha mirat la petitesa dels seus servents".

49.— SALUTACIÓ PER LES FESTES DE SANT JOAN

"Bones!"

Ja fa dies que sent es fabiol. Qualque al.lotet passa pel meu carrer sonant es fabiol, i les seves notes puguen les escales de cal bisbe. S'atraca Sant Joan, pens. Ja ve la bulla. Ja som altra vegada a les nostres festes.

Ja uns a altres ens direm: "Bones festes!" i recalcarem aquesta paraula "bones", més que la de "festes".

I vés a sebre com ho interpreta cada u açò de "bones". És tan subjectiu! Pot dir o voler dir tantes de coses! Depèn del concepte que tinguem de les festes. I del perquè les celebrem.

A Ciutadella, però, les festes de Sant Joan són festes diàfanos; festes de claror i de sol ardent que enceten l'estiu; festes de tothom i per a tothom, sense distincions ni partidismes. Per açò, quan deim "Bones festes!" tots sabem que vol dir aquest "bones" i aquest "festes". I no hi cercam més complicacions, encara que qualcú s'hi compliqui.

Jo vos les desig a tots ben bones, en el sentit més "bo" de la paraula. I també com a manifestació del meu sentiment i de la meua pregària. Que Sant Joan ens beneesqui a tots i ens guardi de prendre mal i de fer-ne.

Amb la meua salutació i benedicció, vos dic:
BONES FESTES!

Ciutadella, juny, del 1983

Antoni, bisbe de Menorca.

50.— RESPOSTA AL SR. PRESIDENT DE LA NOSTRA COMUNITAT AUTÒNOMA,

en oferir una bandera de ras, a la Mare de Déu de El Toro

Sr. President,

En nom del Santuari de la Mare de Déu de El Toro vos agraeisc el vostre gest i el vostre obsequi-homenatge d'aquesta bandera, que és signe i símbol de l'Autonomia de les nostres Illes que vós presidiu. Amb ells, heu volgut demostrar també la vostra fe cristiana.

En les nostres celebracions i actes litúrgics aquí a El Toro, com també en els altres llocs de culte de la nostra Illa, recordam i recordarem de pregar per vós i per l'èxit de la comanda que teniu encarregada, en bé de tot el nostre poble.

Tota la Comunitat cristiana de Menorca desitjam que la Verge Maria, baix les advocacions de El Toro, aquí a Menorca, de Lluc, a Mallorca i de les Neus, a Eivissa, sigui sempre eficient intercessora en aquesta feina a fer. I desitjam també, que, si un dia Ella mostrava al seu fillet Jesús a estimar el seu país, la seva llengua, les seves tradicions i els seus

costums, tots, ara, ne sapiguem treure un bon exemple en l'estimació i l'amor a les nostres coses.

Açò el poeta ho expressava d'aquesta manera:

Arrelats, idò a la terra
d'aquesta illa que en aferra,
soportant la tramuntana
o tot altre vent mesquí,
fendirem la mar galana,
lluïtarem sense cap treva
en defensa de la gleba
i alçarem alta i ufana
la bandera que agermana
aquest poble menorquí.

El Toro, 14-7-83

Antoni, bisbe de Menorca.

SES CATEQUESIS DEL BISBE

51.— AL.LOTS I AL.LOTES

12-6-83

Com cada any, ara, a final de curs, he d'anar recorrent totes les paròquies per administrar el sagrament de la Confirmació a un bon ranxo d'al.lots i d'al.lotes que s'hi han preparat amb una catequesi especial. Dóna gust de veure'n tants i tants a les celebracions. Són l'esperança de la nostra Església de demà. Si la confirmació ja és un compromís per a tots ells, de cara al seguiment de Jesús, encara s'hi comprometen més, molts d'ells, amb declaracions i promeses que hi fan, com a fruit de qualque trobada que han fet per preparar-se a aquest sagrament.

El jo veig i me pens que tot açò ho fan amb il·lusió i responsabilitat. Fa unes setmanes, un diumenge, més de 500 al.lots i al.lotes van pujar a El Toro per fer una trobada. El lema que englobava la feina a fer, era aquest: Si ara hi som, hi serem sempre!?!... Amb una admiració (!) que volia significar la decisió ferma d'estar sempre dins l'Església i fer-hi fei-

na. També amb un interrogant (?), perquè el demà per a tots és interrogació. I amb uns punts suspensius (...) que poden significar molt sobre dubtes, vacil·lacions...

Aquestes meves paraules d'avui son per a vosaltres, al.lots i al.lotes de Menorca. I d'una manera especial pels qui aquest any heu rebut o rebreu el sagrament de la confirmació. Per dir-vos que ara hi sou i hi heu de ser sempre. Sense interrogacions i suspensions. La força de l'Esperit que vos dona el sagrament de la confirmació vos farà valents i fermes per dur el missatge de Jesús i ser testimonis d'Ell, en la vostra vida, a tot el món, a tota la nostra illa i a tots els germans amb qui vos trobareu en el caminar de cada dia.

Record que el resum que vam fer el dia de la trobada a dalt de El Toro era: amics i units farem camí. Seguirem Jesús sense defallir. Per açò, la vostra amistat d'uns amb els altres ha d'ésser el nus, la llaçada que unesqui els vostres cors, estrenyent les mans i que tots sempre tingueu el goig de sentir-vos germans. Heu de compartir, heu d'unir-vos en la responsabilitat de feels cristians, perquè mai ningú no pugui tòrcer la fermesa de sentir-vos amics de Jesús. Llavors, tots junts podrem fer camí amb Jesús, plens d'esperança. Serem un poble que avança sense por de defallir.

Antoni, bisbe

52.— ES BE I ES VI

19-6-83

Avui, a Ciutadella celebrem es diumenge d'es be. És el diumenge de l'anunci de les festes de sant Joan. Començarà, idò, la bulla i la festa. Es be recorrerà, fins a la nit, carrers i places per fer les visites acostumades. Si; sortirà es be. I amb es be sortirà també es vi. Bé; quan dic vi, vull dir gin, ginet, alcohol, en una paraula.

Deixant ara les festes de sant Joan i es be, que me donen peu per aquest escrit i per fer aquest joc diafan de paraules, vull entrar a rallar de l'alcohol, de l'alcoholisme. Perquè no podem negar que açò de l'alcoholisme es prou inquietant aquí a Menorca. Es beu massa. Ja fa estona que van dir-me les estadístiques del consum d'alcohol i del nombre, proporcionalment altíssim, dels bars i altres establiments que en despatxen. Hi ha dies assenyalats durant l'any en els quals se'n beu molt. Però

és també cada dia i cada festa que se'n fa abus. La realitat, per desgràcia, és aquesta: es beu massa. I els nostres joves s'hi acostumen, n'agafen l'hàbit, despreocupats, sense donar-hi importància, només perquè sembla que fa més home.

L'alcoholisme es un dels problemes socials més greus que te tot el nostre país. La seva dimensió i les seves dramàtiques conseqüències són altament preocupants. Les estadístiques situen Espanya en un dels llocs més alts d'alcohòlics d'Europa. Les causes, certament, de l'alcoholisme són diverses i molt complexes. I s'ha d'arribar al fons d'ells si volem posar remei a aquest mal.

És necessari controlar el consum de l'alcohol, tant en la seva venda com en la seva publicitat. És precís que els interessos econòmics entorn de l'alcohol no danyin la salut pública. És absolutament necessari també fer campanyes de formació i de prevenció. S'ha d'informar a la població, sobretot als adults i als joves, de les greus conseqüències del consum abusiu de l'alcohol. I també hi ha d'haver centres de tractament i de rehabilitació dels alcohòlics.

La nostra Càritas, està col·laborant en tot açò. I es una feina que no podem descuidar. L'Associació menorquina AMUR té tota la seva finalitat posada en el tractament i rehabilitació dels alcohòlics. Fan feina. I tots, des de l'Administració civil fins al darrer ciutadà, hem de col·laborar amb ells perquè puguin fer bona feina.

Tornant al diumenge d'es be i a les nostres festes, tots sabeu que sant Joan fou un home ascètic i sobri: "serà gran als ulls del Senyor, no beurà vi ni altres begudes fermentades"; "duia un vestit fet de pèl de camell i s'alimentava de llagosts i mel silvestre". Imitem, idò, la seva sobrietat.

Antoni, bisbe

53.— "SUPERAR LES PROVES"

26-VI-83

"A l'Eucaristia, en rebre Crist, mort i ressuscitat, participam de la seva gràcia que ens ajuda a superar les proves de la vida present i ens dona força per obrir-nos a l'amor a Déu i a l'entrega generosa als germans. Un constant creixement en aquest amor és lo que desig a tots els "hispano-parlants" aquí presents: als procedents de Madrid, de Menorca, de Vigo...".

Aquestes eren les principals paraules que el Papa Joan Pau II, en l'audiència pública del passat dia 8 de juny, a la plaça de sant Pere del Vaticà, dirigia, entre altres, a un grup nostre de Menorca que s'havia traslladat a Roma, amb motiu de l'Any Sant de la Redempció.

Aquest desig, aquesta invitació del Papa, qui demanava un constant creixement en l'amor a Déu i als germans, superant les proves de la vida present consonaven amb unes paraules del primer dels Papes, sant Pere, quan escrivia: "Per açò vos alegrau, per bé que ara hàgiu de ser afligits per poc temps amb diverses proves, a fi que la prova de la vostra fe, més preciosa que la de l'or corruptible que és provat pel foc, resulti un motiu d'alabança i de glòria".

Per a tots els feels cristians de l'illa, vull fer-me ressò d'aquestes paraules del primer i del darrer dels Papes. Perquè la nostra fidelitat a Déu i l'amor als germans, certament, passen per moltes proves. Creixer en aquests amors i ser feel a ells, comporta superar dificultats. L'amor sempre ha de passar pel gresol del dolor, de la incomprensió o del temor. Però hem d'esforçar-nos en superar les proves per aconseguir la constància, perquè aquesta doni fruit de bones obres.

Els moments que vivim ens ofereixen proves prou difícils. Entre elles, hauríem de superar la de l'empegueiment de molts de mostrar-se i manifestar-se públicament com a cristians compromesos amb la seva fe. I l'altra, també, a superar que és el fomentar i afavorir divisions i no voler atendre ni estimar el germà que no pensa com nosaltres. Hem de superar les proves de la vida present per aconseguir la puresa de la fidelitat a Déu i als germans. I açò s'obté amb un seguiment net i profund de Jesus.

Idò, que la visita a Roma i al Papa dels nostres pelegrins, juntament amb les gràcies que tots esperam de l'Any Sant de la Redempció ens ajudin a dur a la pràctica cada dia la Bona Nova de Jesús.

Antoni, bisbe

54.— PASSAT, PRESENT, FUTUR (I)

(3-VII-83)

La sentència de Jesus, el Mestre, és taxativa i contundent: "Ningú que mira enrera, quan ja té sa mà a l'arada, no és apte per al Regne de Déu". I tots sabem que el pagès qui llaura ha de mirar sempre endavant

per mantenir dret el solc. Qui vol seguir Jesús només pot mirar cap al futur del Regne de Déu que ve.

Idò, podem preguntar-nos: què n'hem de fer del nostre passat? No podem tenir memòria de la llargada de segles de la nostra Església? No feim cada dia em memorial de la passió, mort i resurrecció del Senyor? Se'ns ha dit moltes de vegades que hem de tornar a la puresa dels inicis, a reviure i a fer vida nostra la d'aquella primera comunitat de cristians "qui vivien units i tenien les coses en comú". I sabem que la història és mestra de la vida i que l'experiència de cada dia és per a tots un record i un aprenentatge que ens ensenya el camí a fer per no tropissar dues vegades en la mateixa pedra.

Idò, no podem mirar enrera? El nostre passat queda esborrat i no ens serveix ja per a res? Fa estona que un autor clàssic de l'espiritualitat escrivia aquesta idea: "Mirar enrera és jutjar l'obra actual de Déu pel que va ser altre temps, i condemnar o mutilar el present perquè no s'assembla al passat. Tots els herètics han fet açò. Han volgut obeir els apòstols i no al Papa ni als bisbes, han acceptat el vell evangeli i han refusat, però, el magisteri infal·lible; ens han dit que només els orígens eren purs i que avui únicament hi havia dret a existir a condició d'ésser idèntic que ahir".

La nostàlgia ens idealitza el passat. I açò certament pot tenir el seu valor si sabem treure'n la lliçó corresponent. La història no es repeteix. El temps passa. I ahir ja no és avui. Mirar enrera no és pensar en el passat per saber-lo aprofitar per al present i per al futur. Açò el Mestre no ho ha prohibit mai de fer-ho. Sebre treure fruit i aprendre dels nostres majors sempre serà un bon discerniment i el seny ens convida a aconseguir-ho. Mirar enrera és desitjar tornar a allò que ja no existeix i, per tant, és nejar la presència de Déu en el present que vivim. I açò sí que ens fa ineptes pel Regne de Déu.

La nostra Església d'avui i d'aquí, guardant la seva fidelitat a la Paraula de Déu, ha de fer feina felement per al món d'ara, per a aquests temps que estam vivint. Sense cap enyorament de passats gloriosos. Sense cap basarda de pretèrits obscurs. Mirar endavant és mantenir dret el solc, caminar de veres cap el Regne. És paraula de Jesús.

Antoni, bisbe

55.— PASSAT, PRESENT, FUTUR (II)

(10-VII-83)

El present passà, se'ns esmuny de les mans. Però el present ens arriba cada dia. Nosaltres feim presents els instants de la nostra vida, mentre l'anam vivint. I creim que només Déu, l'Absolut, és l'únic qui està sempre Present, que Ell és l'Avui etern.

Aquestes belles paraules, però, no ens eximeixen de viure l'agredolç que és la nostra realitat de cada dia. "Avui, si sentiú la seva veu, no endurigueu els vostres cors". "Més tost, exhortau-vos vosaltres mateixos, dia rera dia, mentre sona aquell "avui".

Ens toca de viure aquest "avui", ara, en els moments actuals, finals del segle XX cap al començament d'una altra centúria, en aquest món concret que formam tots els vivents. Certament que l'Esperit de la veritat anirà conduint-nos cap a la veritat completa. Perquè la Paraula de Déu no és acabada, sinó que dia rera dia ens va anunciant l'Avui de Déu, fins i tot pels signes del nostre temps. Per açò hem de viure el nostre present que no és només un moment, sinó la decisió continuada dia rera dia de la nostra existència i de la nostra fe.

Tot açò suposa una obertura del nostre esperit a l'actualitat. No podem tancar-nos ni entossudir-nos en positures de temps passats. Hi ha situacions irreversibles. I l'arrel més radical de la nostra fe és viure l'"Estimau-vos com jo vos he estimat". Hem d'estimar el nostre present, hem de ciure'l amb una esperança oberta al futur.

Jo trob, per açò, que la nostra Església, guiada i ensenyada per l'Esperit, no pot involucionar-se, sinó que ha de seguir aquests camins d'aviu que són d'obertura al món actual. La missió a complir és sempre la de dur la Paraula a tot-hom, concretada avui i aquí en els homes i dones d'aquest final de segle, sense la temptació de voler-los fer retornar a èpoques ja passades i desfassades. "Ho faré tot nou, que reculin les coses velles i que tot sigui nou", havíem cantat moltes de vegades, sabent que la Bona Nova de Jesús no envelleix mai.

Joan Pau II expressava aquests conceptes en un dels discursos que va fer durant la seva Visita Pastoral a Espanya. Deia: "L'Església, en efecte no és una societat tancada, sinó que posseeix el sentit de la multiplicació de les formes culturals. Ella es mou, dia rera dia, cap a la Parusia, en un continuat "esperit nou". Per açò, vol servir l'home tal com es presenta en el context de les realitats de la civilització actual".

Aquesta és la nostra tasca present. Posem mans a l'obra per dur-la a terme. L'Esperit renovarà, llavors, la faç de la terra.

Antoni, bisbe

56.— PASSAT, PRESENT, FUTUR (i III)

(17-VII-83)

Per completar aquest tema que he tocat en aquestes darreres setmanes, trobo que serà ben profitós d'aportar avui un paràgraf del Papa Joan Pau II. El tret del discurs que va fer a l'aeroport de Santiago de Compostela, en el comiat de la seva Visita Pastoral a Espanya. El Papa, després de manifestar el seu testimoniatge de gratitud pels grans moments de la nostra història religiosa, deia: "Sense que açò signifiqui una invitació a viure de nostàlgies o amb els ulls posats solament en el passat, he desitjat donar dinamisme a la vostra virtualitat cristiana. I açò, perquè sapiguen il·luminar el vostre futur des de la fe, i puguen construir sobre un humanisme cristià les bases de la vostra actual convivència. Perquè estimant i purificant el vostre passat, sereu feals a vosaltres mateixos i esdevindreu capaços d'obrir-vos amb originalitat cap a l'esdevenidor".

Aquestes paraules del Papa emmarquen la panoràmica de la nostra fidelitat a l'Església de sempre i a l'esforç que hem de posar per a un futur cada vegada millor. Aprofitant les lliçons del nostre passat, haurem de fer feina en el nostre present per així bastir i construir el futur. També l'Església, amb la creativitat i l'originalitat que avui imposen els signes dels temps i la situació del nostre món, haurà d'ésser feal a la missió que va confiar-li el seu Mestre: ser el mitjà segur i capaç d'encaminar la humanitat cap a la plenitud, cap al Regne, amb el treball humil del seu servei a tothom.

Certament que el futur és sempre un interrogant. Però la nostra fe ens fa creure en una vida eterna, després de la mort. Si tenim un futur terrenal per anar construint i tots ens hi devem per aconseguir-lo més humà i millor, hi ha també un terme definitiu cap al qual ens encaminam. La vida d'ara ja és una preparació per a la vida perdurable.

Hem d'anar fent l'aprenentatge en l'única cosa que importa: el seguiment de Jesús. I hem de fer-lo per sobre veure i trobar Déu ara en els

nostres germans. Després, en arribar al terme, podrem obtenir lo que és el nostre vertader futur; trobar Déu definitivament.

Antoni, bisbe

57.— LES MONGES DE CLAUSURA

(24-VII-83)

Hi ha molta de gent qui no acaba d'entendre o no vol ni pot comprendre açò de les monges de clausura. Solen dir: "I què hi fan tantes monges tancades en un monestir, quan hi ha tanta de feina a les nostres ciutats i pobles? Avui, en aquest nostre món actual, encara té raó de ser açò d'una vida tancada, per resar, resar i resar?"

Demà, dia de sant Jaume, és la jornada dedicada, en la nostra Església, a recordar-nos d'aquests monestirs, d'aquestes monges que resen i resen... i fan també moltes altres coses. Val la pena, idò, que aquests milers de monges de clausura que hi ha escampades per tot el món continuïn la seva vida així? O s'han d'obrir les portes perquè es dediquin a altres tasques que semblen més urgents en l'acció pastoral que hem de fer?

Mirau; deixant apart altres arguments més sublims que suposen una visió de fe, que admeten tot el misteri de la missió evangelitzadora de Jesús i que confirmen un total despreniment i un fidel seguiment de la doctrina del Mestre, vull ara indicar-ne d'altres de més senzills i, me pens, més entenedors per a tots, per valorar la vida contemplativa de les monges "tancades".

En primer lloc, l'Església considera aquesta vida tancada com una "oculta fecunditat apostòlica". Més encara; l'Església vol que aquestes monges es dediquin de tal manera a la seva vida contemplativa que "encara que hi hagi urgent necessitat d'un apostolat d'acció, no poden ser cridades a prestar col.laboració en els distints ministeris pastorals".

Després, me pens que tots sabeu que els generals guanyen les guerres, no anant a primera línia, sinó en els mapes del seu despatx i en la programació i l'estratègia que normalment fan tancats a la seva oficina. Igualment com fa un director d'una fàbrica, qui la dirigeix sense haver de ser ell mateix qui faci anar la maquinària. I els investigadors i els savis i els científics que es passen temps i temps reclosos i tancats amb els seus experiments? I l'exemple de Jesús en la seva vida de trenta anys a Natzaret?

L'Església necessita una avançada i una reraguarda. I resulta que les nostres monges de clausura són les dues coses alhora. Avançada, com a

signe d'una vida que elles ens mostren : la vida perdurable, trobats ja tots definitivament amb Déu, el nostre Pare. I també una reraguarda que va alimentant i enfortint tots aquells altres cristians qui hem de fer feina a primera línia en les coses d'aquest món.

Idò, sí; necessitam les monges contemplatives que resen, resen i resen. Necessitam al.lotes qui s'engresquin i, qui, com les monges, renunciant a tot, vulguin seguir més intensament Jesús, ficades en aquests monestirs que tanta de feina fan pel bé de l'Església.

Monges clarisses de Ciutadella, monges concepcionistes de Maó: moltes gràcies per la vostra ajuda, per les vostres oracions: resau, resau i resau!

Antoni, bisbe

Comença la sessió amb la recitació de l'Hora Menor i la lectura de l'Acta de la reunió anterior que és aprovada.

Passant a l'ordre del dia proposat als membres del Consell, s'aprova primer les noves redaccions dels avant-projectes de reglament, respectivament, per la Delegació Diocesana de Pastoral Social i la Comissió Diocesana de Pastoral Litúrgica.

A l'avant-projecte de Mitjans de Comunicació Social, s'aprova el croquis convenint que hi faci algunes correccions i que s'ajusti a l'apartat cinquè que té el títol de "Organització" i que són els components de la Comissió, de la duració dels càrrecs, de cada quan s'han de reunir, etc. Tot i que es fan petites esmenes a altres apartats d'aquest avant-projecte, el nombre dels membres de la Comissió necessita esser reduït per tal de facilitar el treball i renovar els components de la Comissió i com a resultat s'elegeixen i renoven els membres que la constitueixen. Per això el Consell acorda que un membre del Consell de Presbiteri, a més dels altres dos, intenti recollir les esmenes i aportacions (les que hi ha al Consell i les que hi ha a les Comissions) més d'acord amb elles.

També el Consell, vist l'avant-projecte de Reglament de la Comissió Diocesana de Pastoral Litúrgica, acorda que s'aprovi el croquis esmentat que també hi ha al Consell i que s'ajusti a l'apartat cinquè de l'Acta de la reunió anterior.

Igualment el Consell acorda:

- a) que les esmenes que puguin sorgir d'una darrera lectura dels avant-projectes s'aprovin i es recollin pels representants del Consell de Presbiteri a cadascuna de les respectives reunions arxiprestals.

SECRETARIA GENERAL

ADMINISTRACIO DEL SAGRAMENT DE LA CONFIRMACIO

Durant el final del present curs, el Sr. Bisbe ha administrat el sagrament de la confirmacio segons detallam a continuació :

PARROQUIES

CONFIRMATS

Ciutadella:

Catedral	30
Sant Francesc	21
S. Antoni M ^a Claret	34
Sant Rafel	34
Sant Esteve	30
Col.legi Salesians	95

Mao :

Sta. Maria	30
Sant Francesc	76
Sta. Eulàlia	22

Alaior	37
Sant Lluís	13
Es Castell	11
Es Mercadal	20
Ferrerries	58
Sant Climent	5
Es Migjorn Gran	18

Total de confirmats 534

CONSELL DEL PRESBITERI

FULL INFORMATIU DEL MES DE MAIG

Dia 18 de maig de 1.983, a les 10,30 de matí, al Seminari Diocesà, s'ha reunit, en sessió ordinària, el Consell de Presbiteri amb l'assistència de tots els seus membres.

Comença la sessió amb la recitació de l'Hora Menor i la lectura de l'Acta de la reunió anterior que és aprovada.

Passant a l'ordre del dia proposat als membres del Consell, aquest, revisa primer les noves redaccions dels avant-projectes d'estatuts presentats, respectivament, per la Delegació Diocesana de Mitjans de Comunicació Social i la Comissió Diocesana d'Acció Pastoral Litúrgica.

A l'avant-projecte de Mitjans de Comunicació Social el Consell creu convenient que s'hi facin algunes correccions o esmenes, especialment a l'apartat cinquè que, amb el títol de "Organización" parla de qui són els components de la Comissió, de la duració dels càrregos, de cada quan s'han de reunir, etc. Tot i que es fan petites esmenes a altres apartats d'aquest avant-projecte, el nombre cinc és el que sembla més necessita esser refet per tal de concretar millor qui haurien de ser els components de la Comissió i com s'han d'elegir, nomenar i renovar els membres que la constitueixen. Per açò el Consell acorda que un membre del Consell de Presbiteri, ajudat d'altres dos, intenti recollir les esmenes i aportacions (les que hi ha fet el Consell) i en faci una redacció més d'acord amb elles.

També el Consell, vist i estudiat l'avant-projecte d'estatuts de la Comissió Diocesana de Pastoral Litúrgica, acorda que aquest, amb les esmenes que també hi ha fet el Consell, sigui enviat a tots els preveres per a una darrera lectura.

Igualment el Consell acorda:

- a) que les esmenes que puguin sorgir d'una darrera lectura dels esmentats avant-projectes siguin recollides pels representants del Consell de Presbiteri a cadascuna de les respectives reunions arxiprestals.

- b) Que els representants del Consell de Presbiteri de cada arxiprestat facin arribar les esmenes a la Comissió corresponent.
- c) Que cada Comissió, recollint les esmenes i aportacions que puguin haver-hi al seu avant-projecte, faci arribar la redacció definitiva al Sr. Bisbe abans del dia 8 de juny de 1.983 per tal que, escoltat el Consell de Presbiteri —si ho creu oportú—, pugui procedir a la promulgació de cada un dels estatuts.

El Consell de Presbiteri, que preveu de tornar-se reunir el proper dia 15 de juny, voldria que tant la Comissió de Pastoral Litúrgica com la de Mitjans de Comunicació Social suggerissin no només “qui” ha de constituir la Comissió sinó també “com” s’ha de fer l’elecció dels membres (tenint present la importància de la presència dels seglars i religiosos/es) i fins i tot “quan” creuen que seria el moment més oportú de fer-ho.

Pel que fa a la creació dels Consells Pastorals Parroquials, tenint en compte que tots els arxiprestats estan d’acord en què es facin uns curssets per a motivar les comunitats i fins i tot per ajudar a la constitució, el Consell proposa al Sr. Bisbe alguns noms de persones perquè, si ho creu convenient, amb elles es pugui començar a formar un equip que comenci a preparar i a estudiar com dur endavant aquest objectiu. El Consell creu important que aquest equip, en el què hi hauria d’haver també religiosos/es i seglars, treballi en connexió amb el Sr. Bisbe i, per a cada cas amb el Rector, preveres, religiosos i seglars de cada comunitat; i, també a proposta dels capellans de Maó, acorda que tot aquest projecte de treball de cara als Consells Pastorals Parroquials es faci arribar a l’Assemblea de l’Arxiprestat de Maó per tal de fer camí ben coordinats.

El Sr. Bisbe informa que :

- de l’1 al 5 de juny serà a Menorca D. Bernardo Harraez, Vice-secretari de la Conferència Episcopal Espanyola per assumptes econòmics. Amb ell hi haurà una trobada dels Rectors i responsables d’economia de cada comunitat.
- El nou Codi de Dret Canònic institucionalitza el que se’n diu “Col·legi de Consultors”. Aquest l’elegeix el Sr. Bisbe d’entre els membres del seu Consell de Presbiteri en un nombre no inferior a sis ni superior a dotze i per a una durada de cinc anys. Ara arriba al seu termini l’actual Consell de Presbiteri que, com se sap, es renova al nostre Bisbat per trienis. ¿Voldria dir açò

que potser seria convenient modificar els actuals estatuts del Consell de Presbiteri per tal que aquest quedi constituït també per períodes de cinc anys i no de tres com és ara?

- Amb motiu de l'Any Sant Jubilar s'ha publicat a Menorca un llibret per ajudar els fidels a celebrar el jubileu.
- Del dia 20 al 25 de juny es reuneix la plenària de la Conferència Episcopal Espanyola.

Amb la confecció de l'ordre del dia per a les reunions arxiprestals que no s'haurien de fer més enllà del dia 1 de juny, acaba la sessió convocant tots els membres per a la propera que, s.D.v., serà el dia 15 de juny de 1.983, a les 10,30 del matí, al Seminari Diocesà.

Ciudadella de Menorca, 18 de maig de 1.983

Ordre del dia per a les reunions arxiprestals:

1. Darrera lectura dels avant-projectes de Mitjans de Comunicació Social i de Pastoral Litúrgica. Aportació d'esmenes.
2. Com fer l'elecció i nomenament de persones (capellans, religiosos/es i seglars) per a cada una de les dues Comissions. Si fa al cas, suggeriments també de possibles persones concretant per a quina de les dues comissions se les proposa.
3. Celebracions Diocesanes (St. Antoni, Misa Crismal, Festa de la Marededéu de El Toro...). Revisió i suggeriments.

FULL INFORMATIU DEL MES DE JUNY

Dia 15 de juny de 1.983, a les 10,30 del matí, al Seminari Diocesà, s'ha reunit, en sessió ordinària, el Consell de Presbiteri, amb l'assistència de tots els seus membres.

Comença la sessió amb la recitació de l'Hora Menor i la lectura de l'Acta de la reunió anterior, que és aprovada.

La sessió ha estat densa i llarga, i tota ella dedicada, quasi exclusivament, a l'estudi i reflexió del què, es pensava, havia de ser la redacció definitiva dels "Estatuts per a la Comissió Diocesana de Pastoral Litúrgi-

ca" i dels "Estatuts de la Delegació Diocesana de Mitjans de Comunicació Social", els quals, com avant-projecte, ja havien estat enviats a tots els preveres i que, ara, com a redacció definitiva, hi havien de retornar per a una darrera lectura, abans de ser presentats al Consell de Presbiteri perquè aquest proposés al Sr. Bisbe la seva promulgació (vegi's l'Acta de la sessió anterior —18 de maig de 1.983—).

La realitat és que ambdues redaccions definitives dels respectius estatuts han arribat als membres del Consell amb el títol de "Línees bàsiques per a l'organització de...", a més la de Mitjans de Comunicació supleix la paraula "delegació" per "oficina". El Consell creu que, ara, no s'ha de treure la paraula "estatuts" (fins ara tots els "avant-projectes" han fet camí en aquest sentit) amb tot el que açò significa de cara al contingut de cada un dels documents, ni tampoc la de "delegació".

El document de Mitjans de Comunicació Social, a més que hauria d'intentar adaptar a la nostra realitat menorquina la "Communio et progressio" de la Comissió Pontificia de MM. de C.S., també hauria de definir mes bé què és aquesta Comissió, quina és la seva finalitat específica, i amb quins mitjans i persones compta. Igualment d'una lectura normal de l'apartat II,b,8 se'n pot deduir que és la Delegació de Mitjans de Comunicació la responsable de confeccionar el "Full Dominical" i el "Butlletí Oficial del Bisbat", quan no necessàriament ha de ser així; i el III,c,3 ("Oferirà a les emissores de ràdio serveis litúrgico-religiosos") hauria d'especificar la competència que hi té la Comissió d'Acció Pastoral Litúrgica.

Per tot açò, el Consell de Presbiteri acorda retornar el document a la Delegació Diocesana de Mitjans de Comunicació Social per tal que, tota la Comissió Reunida, vistes i examinades les esmenes dels arxiprestats i les que hi fa també el Consell, l'estudii i en faci la redacció definitiva dels seus estatuts.

Pel que fa al document de la Comissió per a l'Acció Pastoral Litúrgica, el Consell creu que ha de recuperar el títol d'estatuts i que, per més claretat, s'haurien de numerar el capítol i, per tant, canviar la numeració dels apartats. i, al que en el document actual és el nombre 4, no hauria d'especificar tant. Seria millor que, simplement digués "...mantenir especial connexió i sintonia amb tota la pastoral diocesana i sobre tot amb el Sr. Bisbe..."; i el nombre 5, actual, on diu "designat per l'arxiprestat" seria millor que digués "proposat".

Com amb el de Mitjans de Comunicació Social, també el Consell de Presbiteri acorda que el document de la Comissió de Pastoral Litúrgica sigui retornat als membres de la Comissió perquè aquesta, vistes i

examinades les esmenes dels arxiprestats i les que hi fa també el Consell, reelabori definitivament els seus estatuts.

El Consell de Presbiteri prega a ambdues Comissions —Mitjans de Comunicació i Pastoral Litúrgica— que, en una volta reunides i estudiats els seus respectius estatuts facin arribar la redacció definitiva, abans del dia 20 de juliol, al Consell o al Sr. Bisbe. És per poder deixar acabat aquest treball que el Consell de Presbiteri es tornarà reunir, s.D.v., a finals del mes de juliol sense que, necessàriament, s'hagin de reunir abans els arxiprestats.

Acabada la sessió amb una petita informació del Sr. Bisbe que ens diu que:

- la Comissió Diocesana del Clergat li ha parlat del projecte de Casa Sacerdotal al Seminari, davant les necessitats concretes d'alguns preveres;
- del 20 al 25 de juny es reuneix la plenària de la Conferència Episcopal;
- del 3 al 9 de juliol hi haurà els exercicis espirituals per a capellans a El Toro, dirigits pel P. Miquel Estradé;
- el mes de juliol, un membre de la Delegació Diocesana de Mitjans de Comunicació Social participarà en un curset que organitza la Comissió Episcopal;

i finalment, pensant que possiblement aquesta hauria estat la darrera sessió de l'actual Consell de Presbiteri, el Sr. Bisbe agraeix a tots els membres el treball i la col.laboració, alhora que ens fa el do del seu darrer llibre de poesies publicat amb motiu de la jubilació canònica del "seu" Arquebisbe, el Dr. Pont i Gol.

Tots els membres del Consell queden convocats per a la propera reunió que, s.D.v., serà el proper dia 27 de juliol, a les 10,30 del matí, al Seminari Diocesà, amb el següent ordre del dia:

1. Estat actual del Directori de Pastoral Sacramental.
2. Estudi i presentació al Sr. Bisbe dels Estatuts de la Delegació Diocesana de Mitjans de Comunicació Social i dels de la Comissió Diocesana per a la Pastoral Litúrgica.
3. Cursets a les comunitats per ajudar a conscienciar sobre la conveniència dels Consells Pastorals i afavorir la seva constitució. Temes i ponents.
4. Celebracions Diocesanes.
5. Qüestions que queden pendents per al nou Consell de Presbiteri.

Ciudadella de Menorca, 15 de juny de 1.983
Sebastià Seguí Coll, secretari.

DELEGACIÓ DIOCESANA DE CARITAS

CARTA DEL PRESIDENT DE CÀRITAS CATALANA-BALEAR

Tarragona, 4 de juliol de 1983

**EXCM. SR. BISBE DE
MENORCA**

Benvolgut Sr. Bisbe:

Li adjuntem una fotocòpia del treball realitzat a Eivissa pels Delegats i Directors de Càritas de Catalunya i Les Illes el dia 28 de maig d'aquest any. Va ser una Jornada molt intensa i es va aprofundir molt en el tema del paper que juga actualment Càritas dins l'organigrama pastoral de les nostres Dibcesis.

Ens va semblar interessant de fer-los arribar les conclusions d'aquesta Jornada, per tenir-los al corrent de les nostres inquietuds, esperances i dificultats.

A nosaltres se'ns ha encomanat la responsabilitat del servei de la Caritat dins l'Església i tenim la impressió que avancem poc en aquest sentit. Ens dol i pensem que tots plegats hauríem de fer un esforç més gran en aquest sentit.

Ben cordialment.

Ricard Cabré i Roigé
President de Càritas Catalana-Balear

PRESENTACIÓ DEL SR. BISBE

El dia 28 de maig d'aquest any va reunir-se a Eivissa el Consell Regional català-balear de Càritas, que integra les vuit diòcesis de Catalunya i les tres de les nostres Illes. Tal com m'escrivi el president d'aquest Con-

sell regional, "va ser una jornada molt intensa i es va aprofundir molt en el tema del paper que juga actualment Càritas dins l'organigrama pastoral de les nostres diòcesis".

M'ha semblat molt convenient i oportú d'aprofitar les pàgines del nostre Full Dominical per donar a conèixer a tots els seus lectors, l'impuls, el coratge i la decisió dels nostres cristians que fan feina en aquest camp pastoral del servei de la Caritat. Per açò, durant cinc setmanes i en aquest temps de vacances, podrem anar llegint les constatacions, les reflexions i les propostes que es van fer en la jornada d'Eivissa. Ha de ser una bona preparació per a la feina a fer en aquest sector pastoral en el nou curs vinent.

En desitjar-vos a tots unes bones vacances i un bon estiu, esper que tot açò que ens diu Càritas sigui per entusiasmar-nos a fer feina en favor dels nostres germans més necessitats. Que es compleixi el crit de l'Apòstol: "La caritat de Crist ens urgeix, ens obliga".

Antoni, bisbe

RESUM DE LA REUNIÓ DEL CONSELL CATALÀ-BALEAR DE CÀRITAS CELEBRAT A EIVISSA EL 28 DE MAIG DE 1983

A.— CONSTATAcions

1.—Constatem d'entrada que encara hi ha molta dispersió en l'organització pastoral dels nostres bisbats. Es treballa molt, però cadascú per ell: Catequesi, Litúrgia, Ensenyament, Càritas... Manca una planificació i coordinació d'objectius a un nivell més ampli que cadascuna de les Delegacions.

2.—Aquesta manca de coordinació la trobem també a nivell interdiocesà.

3.—Els Consells Diocesans de Pastoral, als que correspondria en bona part aquesta tasca, o no existeixen o són poc eficaços o segueixen altres camins.

4.—Constatem que la Càritas generalment forma un món apart i que té molt poca influència sobre les altres instàncies pastorals. És molt possible que la culpa, si es pot parlar de culpa, sigui en bona part nostra, per manca d'objectius concrets d'un desplegament més gran de les nostres activitats i d'una major insistència davant els òrgans de govern. Constatem també, malgrat tot, que se'ns ha cridat ben poques vegades

a informar sobre els nostres projectes i dificultats i, si alguna vegada s'ha fet, ha estat gairebé sempre a instàncies de Càritas.

5.—No es tracta evidentment d'un problema de manca de confiança ni de falta d'interès per part dels bisbes i dels òrgans de govern dels nostres bisbats. Sempre hem estat ben atesos i repetidament els bisbes han manifestat la seva preocupació per la problemàtica social del nostre món. Constatem que el problema és molt més profund: es tracta de saber quina Església volem i quin paper li correspon a la caritat, el servei de la qual se'ns ha encomanat a nosaltres.

6.—Constatem que hem avançat en les nostres manifestacions a nivell de llenguatge. Ens fan menys por les paraules: justícia, fraternitat, opció pels pobres, Església dels pobres... però no s'ha avançat de la mateixa manera a nivell dels fets. La nostra Església segueix donant la impressió d'una Església instal·lada i poderosa, en la que els pobres es senten estranys. I fins i tot a nivell de paraules moltes vegades usem un llenguatge ambigu que no fa mal a ningú ni compromet a res. Dóna la impressió que volem aconseguir tothom.

7.—Ens cal manifestar que topem constantment amb unes actituds conformistes i estabilitzadores, fins i tot per part d'alguns sacerdots, que fan molt difícil, per no dir impossible, el treball del nostre voluntariat, que veu per on haurien d'anar les coses, però troba tots els frens posats.

8.—Constatem que a nivell d'organització s'ha progressat, tant en les nostres Càritas Diocesanes com en bona part de les Càritas Parroquials que existeixen, però continua essent cosa d'unes quantes persones, com si es tractés d'uns professionals de la caritat o d'un hobby determinat, sense que hagi arribat a marcar fonament el tarannà de les nostres comunitats eclesials, que haurien d'estar cada vegada més segellades pel neguit de la solidaritat.

9.—Constatem que el moviment de les nostres Càritas ha estat fins ara més de signe econòmic que de signe vitalitzador de la comunitat. Potser per això a les parròquies petites, on el problema econòmic és menys greu, se sent menys la urgència d'organitzar la Càritas.

10.—Constatem que fins i tot a moltes de les nostres comunitats eclesials preocupen més els problemes materials que els problemes humans i socials.

11.—Constatem d'una banda la gravetat de la situació per la que està travessant el nostre país i per altra la impassibilitat i inconsciència de la majoria de cristians. Que la situació és greu ens ho diuen abastament les estadístiques: 375.000 parats al territori català i gairebé 50.000 a les Illes, dels quals aproximadament la meitat no cobren cap subsidi.

En alguns llocs arriba al 25% de la població activa. És fàcil endevinar el que això representa per a moltes famílies en les que no entra cap sou. Constatem que el nostre poble està molt més sensibilitzat per les calamitats o desastres accidentals, que troben una resposta ampla i generosa que no pas per una situació permanent que es va agreujant per moments. Dóna la impressió de que només les batzecades fortes ens fan despertar.

12.—Constatem que fins i tot els responsables de la gestió pública necessiten algú que els esperoni per a que dediquin a les obres socials la cura i els subsidis que requereixen.

13.—Constatem que a la majoria de les diòcesis el Delegat Diocesà és una persona sobrecarregada de tasques i que difícilment pot dedicar a la Càritas el temps, l'humor i les energies que requeriria una organització ben portada.

14.—Constatem que la teologia de la caritat no ocupa en les nostres facultats i instituts de teologia el lloc que li correspondria, com a nucli vitalitzador de tota la dinàmica salvadora i missionera de la nostra Església. N'hi ha prou amb fullejar els números sortits fins ara de la Revista Catalana de Teologia per a veure quin és el tarannà i les preocupacions bàsiques de les nostres facultats. Rarament es tracta d'una teologia encarnada i compresa.

Com a conseqüència de les anteriors constatacions, es posarem entre d'altres les següents.

B.— REFLEXIONS

1.—Si Càritas ha de ser l'animadora de la fraternitat tant de cara endins (sentit comunitari) com de cara enfora (promoció humana i atenció als marginats) de l'Església, pensem que no pot tenir un paper marginal. Si l'amor ha de ser, per damunt de tot altre, el distintiu dels cristians, pensem que el dinamisme de la caritat hauria d'empapar tots els programes i totes les decisions pastorals. No és cap afany de protagonisme per part nostra. El protagonisme correspon a la caritat. Per això creiem que la nostra Església necessita uns plantejaments més seriosos de signe comunitari i de servei al món, sobre tot dels més pobres. Cal que la caritat sigui la inspiradora i la unificadora de tota la pastoral.

2.—Els responsables de Càritas som cada vegada més conscients de la necessitat que tenim de lluitar per un home nou i una societat nova ("un cel nou i una terra nova"). Pensem que la nostra Església en un món dominat pel diner i per la competència només hi pot estar amb

una actitud missionera i rebel, disposada ella mateixa a alliberar-se cada vegada més de la fascinació del poder i del diner.

3.—Entenem que aquesta és la missió de Càritas avui: dir clarament a tots els cristians què vol dir estimar, amb totes les implicacions que aquesta paraula comporta de compromís social, pol.lític, econòmic, cultural i religiós. Les nostres esglésies són poc comunitàries, les nostres celebracions fredes i les nostres inter-relacions molt poc fraternals. I, malgrat tot, aquest és el testimoni que el món espera de nosaltres i a partir del qual ens judica.

4.—Ens cal despertar en tots els cristians el neguit i la urgència de la caritat. Aquesta deu ser la missió de tots els pastors. A nosaltres, les Càritas Diocesanes i Parroquials, ens correspon oferir pistes, objectius concrets, iniciatives engrescadores i un aprofundiment teològic en aquest camp. Per això cal que hi hagi al front de Càritas delegats i directors amb visió clara de la tasca a realitzar i amb possibilitat de temps per a poder influir sobre un voluntariat que desitgem cada vegada més ampli i més competent.

5.—Tant a nivell parroquial com a nivell diocesà l'atenció a les necessitats humanes hauria de passar per damunt de tota altra preocupació estructural. No ens podem permetre cap mena de luxe cultural mentre hi hagi entre nosaltres germans que passin fam.

6.—Ens costa molt d'entendre avui una parròquia sense un equip de catequistes que vulguin fer arribar la bona nova als feligresos, sobre tot joves i nens. Molt més ens costa d'entendre una parròquia sense un equip d'animadors de la fraternitat.

7.—No entenem una litúrgia que estigui tota sencera impulsada per a l'esperit de la caritat i que no engresqui els cristians a traduir en fets concrets la seva passió per l'home; ni entenem tampoc una catequesi que no desemboqui en un compromís agut i creixent de lluita per l'alliberament de l'home i pel progrés integral de tota la comunitat humana.

8.—A nosaltres ens correspon fins i tot despertar inquietuds en els responsables de la gestió pública perquè també ells prioritzin per damunt de tots els altres el camp de la promoció humana, tant a l'hora dels pressupostos com a l'hora de les decisions públiques.

9.—Si la caritat ha de ser el fonament de tota la dinàmica cristiana, entenem que la nostra teologia hauria d'estar tota sencera marcada per aquest segell. Tant a les facultats com als instituts de teologia caldria arribar a les últimes implicacions socials, pol.lítiques, econòmiques, culturals... del deure fonamental d'estimar, sense evasions ni ambiguitats.

C.—PROPOSTES

Com a fruit d'aquesta reflexió i com a conseqüència del nostre esforç de clarificació, sorgiren les propostes d'acció que esmentem a continuació.

1.—Avançar més decididament, en tant en quant de nosaltres depengui, vers una pastoral de conjunt, que eviti la dispersió i la fragmentació dels diferents àmbits pastorals amb la conseqüent sectorització i esquizofrènia de la vida cristiana en els nostres fidels.

2.—Definir clarament quin és el paper de la Càritas avui, per a evitar imprecissions o visions massa estretes que la limiten al camp de la beneficència i presentar-la com la impulsora d'un sentit comunitari més viu i un compromís més seriós envers el món que ens envolta.

3.—Potser seria bo redactar un document en el que es digués clarament quina és l'Església que volem, passos a seguir per a arribar-hi i obstacles a salvar.

4.—Prioritzar nosaltres i insistir davant els òrgans de govern dels nostres bisbats perquè també ells prioritzin el servei de la caritat per damunt de totes les altres instàncies pastorals.

5.—Informar periòdicament els responsables de la pastoral dels nostres bisbats sobre els nostres projectes i les metes que ens proposem assolir en espais de temps determinats.

6.—Demandar als nostres bisbes que el servei de la caritat ocupi un lloc preferent en els objectius de les seves visites pastorals.

7.—Vetllar per una formació i sensibilització molt més intensa de laics i preveres en aquest camp.

MUTUALITAT DEL CLERGAT ESPANYOL

UNION MUTUA ASISTENCIAL DE SEGUROS (U.M.A.S.)

Delegación en la Diócesis

Promovida por la Mutualidad del Clero Español y con la aprobación de la Conferencia Episcopal Española, está ya funcionando la UNION MUTUA ASISTENCIAL DE SEGUROS (U.M.A.S.) en favor de las Entidades y personas eclesiósticas de todas las Diócesis de España.

Tiene por finalidad principal la cobertura de los riesgos que puedan afectar a personas y a los bienes de Entidades y Organismos de la Iglesia, tanto de la Diócesis como de las Instituciones de vida religiosa.

Con la Mutua de Seguros se podría conseguir no solamente una reducción en las primas de abono de cada seguro por parte de los interesados, sino que con los beneficios se podría atender a los sacerdotes más necesitados e incluso ayudar a equilibrar las aportaciones de las Diócesis menos pudientes. Además, se conseguiría reafirmar el espíritu de solidaridad entre los sacerdotes, característico de toda Mutua que busca el bien de sus asociados.

Las ventajas serán: "Reducción del coste de los Seguros en un 15% mínimo. Revertirán en favor de los asegurados los posibles beneficios económicos y excedentes que se produzcan. Creación de un patrimonio propio, que ayudará al programa de autofinanciación de la Iglesia. El mejor servicio y atención posible en el supuesto de un siniestro, basado en el espíritu de unión y fraternidad, que ha inspirado su constitución. El asesoramiento de un equipo de expertos profesionales..."

El Fondo Mutual exigido por la Dirección General de Seguros es de cincuenta millones de pesetas. 8 mutualistas de esta Diócesis han aportado voluntariamente la cantidad de 156.000 pesetas para ayudar a constituir dicho Fondo, a los que se les da un interés del 8% anual, abonado por semestres vencidos.

Es deseo de U.M.A.S. que las Pólizas de los distintos Ramos sean suscritas por las Diócesis, las Parroquias, los Sacerdotes, las Casas y Colegios de las Comunidades Religiosas.

La Mutua ha de abarcar los Ramos siguientes: "Accidentes individuales. Accidentes Colectivos. Accidentes Colectivos para colegios. Automóvil; Seguro obligatorio de R. Civil. Seguro voluntario de R. Civil. Todo riesgo; Ocupantes de vehículos. Incendios. Responsabilidad Civil General. Robo. Rotura de Cristales".

INFORMACIÓ DIOCESANA

ACTIVITATS DEL SR. BISBE

Mes de maig

23.—Assisteix a Tarragona als actes de comiat de l'Arquebisbe Pont i Gol.

24.—Retorna a Menorca.

25.—Rep visites. Al capvespre, presideix una reunió amb la Junta Econòmica del Bisbat.

26.—Al matí, rep a un grup d'al.lots i al.lotes d'E.G.B. del col.légi Lasalle d'Alaior. Al capvespre, acut a rebre el Pare Abat de Montserrat, procedent de Mallorca.

27.—És al Santuari de El Toro, on concelebra amb el P. Abat de Montserrat l'Eucaristia, commemorant els 80 anys d'edat de la seva mare. Al capvespre, assisteix a la conferència que el P. Abat dona a sacerdots i religiosos, a El Toro. Després, és a l'Ateneu de Maó, assistint a la conferència que hi dona el Pare Abat, de Montserrat, Cassià Mª Just.

28.—Al capvespre, visita al Sr. Rector de Sant Lluís. Després, administra el sagrament de la confirmació en la parròquia de Sta. Maria de Maó. A les 11 de la nit, concelebra l'Eucaristia a l'església de Mª Auxiliadora, a Ciutadella, amb motiu de les Bodes d'or de l'adoració nocturna local.

29.—Al matí, administra el sagrament de la confirmació en la parròquia de Sant Climent. A les 2, concelebra l'Eucaristia al Santuari de El Toro amb motiu de la trobada dels al.lots de confirmació. A les 4 del capvespre, presideix la tercera Reunió de la Pastoral de Conjunt de l'Arxiprestat de Maó. I a les 8 del vespre presideix la processó de Maria Auxiliadora, a Ciutadella, després de la qual diu l'Eucaristia al seu Santuari.

30.—Rep visites. Al capvespre, té una xerrada amb els confirmands de la parròquia de St. Esteve, de Ciutadella.

31.—Rep visites.

Mes de juny

1.—Es reuneix amb tres sacerdots per preparar temes pastorals. Al capvespre, reunió amb la Junta Econòmica del Bisbat, estant present

4.—Continua a El Toro la reunió d'economia amb Dn. Bernardo Herráez. Dirigeix també unes paraules a un grup d'Alaior, presents a El Toro. Al capvespre, administra el sagrament de la confirmació en la parròquia d'es Mercadal.

5.—Al matí, administra el sagrament de la confirmació en les parròquies d'es Migjorn i Es Castell.

6.—Rep visites. Al capvespre, reunió amb dirigents de Càritas diocesana.

7.—Rep visites. Al capvespre, visita un malalt i rep visites.

8.—Al capvespre, visita al Sr. Rector de Fornells.

9.—Rep visites. Al capvespre es a Maó on rep visites i presideix una reunió del Comité Coordinador de la Pastoral Conjunta de Maó.

10.—Al capvespre, visita una exposició de dibuixos i després celebra l'Eucaristia a la Catedral amb motiu de la festa del S. Cor.

11.—Rep visites. A les 8 del vespre, administra la confirmació en la parròquia de Sant Lluís.

12.—Parteix a Tarragona, on assisteix a l'entrada del nou Arquebisbe que se celebra a les 6 del capvespre. Al matí ha administrat el sagrament del baptisme en una parròquia de Barcelona.

13.—Celebra la seva festa onomàstica a Tarragona.

14.—Retorna a Ciutadella.

15.—Presideix el Consell del Presbiteri del mes de juny, al Seminari. Al capvespre dialoga amb un seminarista.

16.—Rep visites. Al capvespre, visita les obres a l'ermita de Sant Joan de Missa. I després visita a les monges clarisses de Ciutadella.

17.—Rep visites.

18.—Al capvespre, visita el Tennis OAR. Després administra el sagrament de la confirmació en les parròquies de St. Francesc de Ciutadella, i de la Catedral.

19.—Diumenge d'es be. A les 11, administra el sagrament de la confirmació amb Dn. Bernardo Herráez, Vice-Secretari d'Economia de la Conferencia E. Espanyola. A les 8,15 del vespre, administra la confirmació en l'Església de Maria Auxiliadora, de Ciutadella.

2.—Al matí, administra la confirmació en les parroquies d'Alaior i de Sant Esteve, de Ciutadella. Al capvespre, presideix la missa i la processó de Corpus, a la Catedral.

3.—Assisteix a El Toro a les xerrades de Dn. Bernardo Herráez, sobre economia, dedicades als sacerdots i administradors parroquials. Al capvespre, és a Migjorn on té una xerrada amb els confirmands. Després sopa i dialoga amb les religioses del SS. Cors, del convent de Migjorn.

firmació a Sta. Eulàlia, de Maó. Després dialoga amb dos capellans i dina a S'Arenal d'en Castell, amb una família i amb catequistes. Al capvespre, parteix cap a Madrid.

20-23.—És a Madrid on assisteix a la reunió plenària de la Conferència E. Espanyola.

23-24.—Festes de Sant Joan, a Ciutadella.

25.—Presideix, a Maó, un dinar de comiat d'un treballador que es jubila, de l'Editorial Menorca, S.A.

27.—Rep visites.

30.—Presideix una reunió amb els sacerdots de l'arxiprestat de Maó, sobre la marxa de la Pastoral de conjunt arxiprestal.

Mes de juliol

1.—Rep visites. Al capvespre, visita una malalta i després és a Maó, on rep visites.

2.—Rep visites, entre elles, la del President Nacional de la JARC. Al capvespre, reunió amb el Secretari del Moviment Familiar. A les 8,30 inaugura la nova capella edificada a Cala Blanca, on concelebra l'Eucaristia i assisteix a sa bereneta final.

4.—Rep visites, entre elles, la del nou General Governador Militar de Menorca.

5.—Rep visites, entre elles, la del Sr. Gistau, de Relacions Públiques del Govern Autònom de les Illes.

6.—Rep visites.

8.—Visita al Santuari de El Toro, els sacerdots que practiquen exercicis espirituals i dina amb ells. Al capvespre, és a Maó on dialoga amb un sacerdot i fa altres visites.

9.—Rep visites. Al capvespre, assisteix a la Sala de l'Ajuntament amb motiu de la celebració del 9 de juliol. Després, presideix l'Eucaristia a la Catedral, amb el mateix motiu.

10.—És a Migjorn, on concelebra l'eucaristia del dia de la festa de Sant Cristòfol, administra la confirmació a tres al.lots i presideix la processó i beneeix els cotxes.

12.—Rep visites. Al capvespre, visita Es Canaló.

14.—Al capvespre, rep la visita del Sr. President del Govern Autònom de les Illes. Després, a les 7,30 és al Santuari de El Toro on presideix, l'acte d'ofrena de la bandera de l'Autonomia a la Mare de Déu, feta pel Sr. President.

PEREGRINACIÓ DIOCESANA A ROMA

Amb motiu de l'Any Sant de la Redempció, la nostra diòcesi va organitzar una peregrinació a Roma. Va partir de la nostra illa el dia 3 de juny per retornar-hi el dissabte dia 11. Després de visitar Milà, Pàdua, Venècia i Florència, la peregrinació va passar cinc dies a Roma, on van poder acudir a les Basíliques Majors per a practicar el Jubileu de l'Any Sant. El dimecres, dia 8, va assistir a l'Audiència General del Papa, qui, en el discurs que va pronunciar, va dir aquestes paraules als pelegrins provinents de l'àrea d'expressió castellana.

“Amadísimos hermanos y hermanas: En la lectura del Evangelio de San Juan que hemos escuchado antes, Jesús nos enseña que quien come su carne y bebe su sangre, tiene la vida eterna.

Esto se realiza porqué en el banquete eucarístico el hombre recibe de verdad a Dios, se alimenta de El, participando de la vida que brota del Padre y que nos comunica a través de Cristo. Una vida divina que nos hace poseer, ya en la tierra, la garantía de nuestra futura resurrección corporal.

Al recibir a Cristo muerto y resucitado, participamos de su gracia que nos ayuda a superar las pruebas de la vida presente y que nos da fuerza para abrirnos al amor a Dios y a la entrega generosa a los hermanos.

Un constante crecimiento en ese amor es lo que deseo a todos los hispanohablantes aquí presentes: a los procedentes de Madrid, de MENORCA y Vigo, de Barcelona y de Ondárroa. También a los de la parroquia panameña de Santa Eduvigis en Betania, que han visitado los lugares que fueron escenario de la vida, pasión y resurrección del Señor. A todos aliento en su camino de fe y a todos bendigo de corazón”.

CURSILLO SOBRE UNA MEJOR CELEBRACION DE LA EUCHARISTIA

El P. José Aldazábal, salesiano, integrado en el Centro de Pastoral Litúrgica, de Barcelona, dirigió, en Ciudadela y Mahón, un cursillo de tres días sobre la forma de mejorar la celebración de la Eucaristía. Habló sobre la “liturgia de la Palabra”, “Plegaria Eucarística” y “Comunión”, insistiendo en la esencia y contenido de la liturgia, más que en sus ritos. Recordó que los nuevos libros litúrgicos orientan hacia el sentido y expresividad de las celebraciones, asignando a cada parte de la

asamblea la función que le corresponde, de forma que participen todos los miembros de la misma.

EL ABAD DE MONTSERRAT, EN MENORCA

El P. Cassià Just, Abad del Monasterio de Montserrat protagonizó dos actos importantes, el día 27 del pasado mes de mayo. En el salón del Ateneo de Mahón pronunció una conferencia sobre "El monaquismo, hoy". Recordó los orígenes de la institución monástica, y se planteó después los interrogantes sobre el sentido de la vida monacal en la actualidad. Reafirmó que "la soledad del monje, no significa una huída del mundo, sino una potenciación de la comunión más profunda con Dios y los hombres".

El mismo día, unas horas antes se reunió con el Obispo y clero y les dirigió una charla muy interesante sobre "Una visión general de la Iglesia con perspectivas de futuro a la luz del Evangelio". No ocultó la realidad del presente, que todos deben querer afrontar con la crudeza necesaria. Recordó que el Concilio nos ha orientado hacia un nuevo modelo de Iglesia, en el que la comunidad no se concibe en función de los pastores, sino viceversa.

Enumeró varios de los aspectos positivos del Concilio, realizados ya en parte: la colegialidad, la potenciación de las Iglesias locales, la creación de los Consejos Parroquiales, el respeto a la libertad religiosa y a la conciencia personal. Advirtió, sin embargo, que las ideas motrices conciliares han de realizarse hasta las últimas consecuencias.

Sintetizó las principales exigencias del quehacer evangélico actual: mayor potenciación de la colegialidad y subsidiariedad, acogida de los inmigrantes, cuidar las familias y comunidades cristianas, vivir el pluralismo, pero evitar las "guerras de religión" en el pluralismo de la acción política, fomentar personal y comunitariamente la vida de oración.

TERCERA REUNION DE LA ASAMBLEA ARCIPRESTAL DE MAHON

Las comunidades y grupos del Arciprestazgo de Mahón se reunieron por tercera vez durante el presente curso. En esta reunión, a la que asistió un número de personas algo inferior al congregado en la segunda, se debatieron dos ponencias, la primera, referente a la continuidad y or-

ganización futura de estas reuniones, y la segunda, a la acción pastoral juvenil.

El debate transcurrió vivo y extenso —especialmente en la primera ponencia— con intervención variada y contrastada, consumiendo el tiempo previsto, razón por la que no pudo discutirse la tercera ponencia programada, relativa a la creación de una Escuela Arciprestal de Teología.

La Asamblea encargó a la Comisión Coordinadora la concreción de las resoluciones. Esta, en reunión posterior determinó que, una vez redactadas las conclusiones se remitirían a todos los participantes.

La principal conclusión consiste en la continuidad de las reuniones iniciadas este curso, al menos una vez al año. En la Comisión Coordinadora se integraran los representantes de las comunidades y grupos. El Obispo ratificará el nombramiento de los mismos, y elegirá un representante suyo —seglar o sacerdote— que presidirá la Comisión citada.

En la próxima Asamblea, a principio de curso, se discutirá la ponencia sobre la Escuela Arciprestal de Teología, y cada grupo expondrá el programa del curso.

EJERCICIOS ESPIRITUALES PARA EL CLERO

En el Toro, y en la primera semana de julio, un grupo del clero diocesano practicó los Ejercicios Espirituales, dirigidos por el P. Evangelista Vilanova, del Monasterio de Montserrat.

La tanda estuvo organizada por la Comisión Diocesana del Clero, que, programará también retiros mensuales para el próximo curso.

LA DIOCESIS, SEGUNDA EN LA CAMPAÑA CONTRA EL HAMBRE

Nuevamente ha resultado muy importante la cooperación económica de la diócesis a la Campaña contra el Hambre. Se ha situado en el segundo lugar por aportación relativa, superada únicamente por la diócesis de Tudela-Navarra.

La aportación por habitante alcanza la cifra de 56,54 ptas., muy superior a la media nacional :20,6 ptas.

Además una niña menorquina, Yolanda Aduart, alumna del Colegio "San José" de Mahón, obtuvo el segundo premio en el concurso nacional infantil.

EXTRAORDINARIO DEL "FULL DOMINICAL", DEDICADO A LOS TURISTAS

Se ha publicado un número extraordinario del "Full Dominical", dedicado especialmente a los turistas. Además de un saludo del Obispo, expresado en cuatro idiomas, contiene una síntesis de la historia eclesiástica de la isla, original del presbítero Jose Manguán, Lic. en Historia, y traducido también a varios idiomas, una breve guía de visitas a monumentos religiosos y un artículo dirigido a los trabajadores de la hostelería.

EL VICESECRETARIO DE ASUNTOS ECONOMICOS DE LA CONFERENCIA EPISCOPAL DIRIGIO UN COLOQUIO

El Vicesecretario de Asuntos Económicos de la Conferencia Episcopal Española, D. Bernardo Herraiz, dirigió un coloquio sobre temas de su especialidad a los responsables de la Economía diocesana.

Durante los días 3 y 4 de junio, informó sobre la situación actual de los Acuerdos Iglesia-Estado en orden a la autofinanciación de aquella, la forma de unificar la contabilidad diocesana y parroquial a fin de conseguir una mayor transparencia y una intercomunicación de bienes más efectiva, y la adaptación de la gestión económica a las directrices del nuevo código.

CONFERENCIA EPISCOPAL ESPANYOLA

NOTA INFORMATIVA DE LA COMISSIÓ PERMANENT

I. Problemas morales de nuestra sociedad.

1.1. La Comisión Permanente del Episcopado Español, reunida en Madrid del 11 al 13 de Mayo, bajo la Presidencia de Mons. Díaz Merchán, expresa en primer termino una seria preocupación, compartida con Su Santidad Juan Pablo II y con otras Conferencias Episcopales, por el problema de la paz en el mundo, amenazada por una guerra nuclear a la que puede conducirnos la alarmante y creciente carrera de armamentos. Frenar esa carrera, proceder cuanto antes a un desarme efectivo, evitar a toda costa la confrontación bélica, desplegar a todos los niveles una decidida estrategia de paz, son objetivos inaplazables, que constituyen a la vez uno de los más graves deberes morales de la humanidad de nuestro tiempo.

La conciencia cristiana, por su parte, se siente cada vez más despierta ante este problema ético, como lo acreditan las recientes declaraciones de varias Conferencias Episcopales, algunas de las cuales vienen trabajando en el tema durante más de dos años. La Española ha iniciado también un estudio en profundidad sobre el asunto, a cargo de su Comisión de Pastoral Social, que será presentado en su momento a la Asamblea Episcopal, a la cual corresponde cualquier decisión sobre el caso.

1.2. Dentro de la sociedad española, los obispos aprecian a su vez una quiebra de valores morales que, en ocasiones, llega a la degradación. Les preocupa el aflojamiento de las normas legales en consumo de drogas, fomento de anticonceptivos, edad de asistencia a espectáculos escabrosos, propaganda de bebidas alcohólicas, agresiones continuas al pudor y a los sentimientos religiosos en la programación radiotelevisiva.

Entienden los obispos que los ciudadanos católicos y la sociedad civil deben asumir sus responsabilidades al respecto, en lo tocante a la educación de las conciencias, el ejercicio ponderado y firme de los derechos ciudadanos y la difusión incansable de aquellos criterios y valores que sustentan la salud moral de nuestra sociedad. Se trata de promover

la calidad de vida, en su sentido más valioso y profundo, sin enmascarar como liberación y progreso lo que, de suyo, es regresión.

1.3. Constituye también una sombra del cuadro, a juicio de la Comisión Permanente, el bajo nivel de la moral social en nuestro pueblo. Contrasta la obtención de dinero fácil y abundante por algunos establecimientos económicos y profesionales, con la angustia de los parados, la penuria de muchos pensionistas, el bajo nivel de ingresos de tantos trabajadores. La auténtica respuesta a la terrible crisis económico-social que padecemos, sólo puede asentarse en un sentido de austeridad y en un espíritu de solidaridad.

1. 4. Está asimismo sobre la mesa de la reflexión episcopal el tema de la moral ciudadana y de la coherencia cristiana, en sus aplicaciones a las responsabilidades políticas: elecciones, actividad parlamentaria, decisiones del Gobierno. La sociedad española, y dentro de ella la comunidad católica, han ido asumiendo progresivamente todas las competencias de un Estado democrático, sin la preparación, el discernimiento y las creencias religiosas de la persona.

1. 5. Los obispos no pretenden acumular las sombras del cuadro ni menos diseñar un retrato tenebroso de la sociedad española. Esta presenta, sin duda, rasgos favorables en su desarrollo cultural y cívico, con evidentes progresos en la maduración democrática. Pero, como pastores de la Iglesia, no pueden eludir sus derechos y deberes de maestros de fe y de la moral cristiana para el Pueblo de Dios que pastorean, y voz autorizada de la Iglesia, que no puede ser suplantada por otras opiniones privadas, aunque se etiqueten de cristianas. Se trata de iluminar todos los contornos de la vida desde la fe de la Iglesia, con afán de servicio y espíritu solidario dentro del mundo de hoy. Tarea a la que los obispos españoles convocan sin reservas a todos los sectores de la comunidad cristiana.

II. Visita del Papa y servicio de la Fe.

2. 1. Estas sesiones de la Permanente episcopal son preparatorias de la Asamblea Plenaria de la Conferencia, programada para el próximo junio (días 20-25), en cuyo orden del día sobresalen dos puntos: el fruto pastoral de la Visita del Papa, y el "servicio a la fe", como objetivo preferencial de la Conferencia Episcopal en este trienio. Sobre ambos asuntos se viene realizando por parte de las diócesis, Provincias Eclesiásticas y Comisiones Episcopales, un intenso trabajo preparatorio, en el que se han descubierto profundas afinidades y complementaridad mutua entre uno y otro. En consecuencia, la Comisión Permanente ha acordado integrar su programa propio de "Servicio a la Fe" dentro de las

líneas doctrinales y operativas que emanan de los mensajes pronunciados por el Santo Padre en nuestro país.

2. 2. Todo este plan de difusión de ideas y de proyectos pastorales se encuadra en las circunstancias concretas de la España y de la Iglesia de los años ochenta. Se tendrán en cuenta la situación económica-social de nuestro pueblo, el panorama cultural de una sociedad en cambio, con sus luces y sus sombras, el dato insoslayable del pluralismo y la creciente secularización de la vida y los humanismos de inspiración agnóstica o cerradamente antropocéntrica que se abren paso en nuestra sociedad. Sin olvidar, por supuesto, el patrimonio de fe y las reservas morales que perviven en los pueblos de España, no solo como una herencia, sino como una vida y un potencial de futuro.

2. 3. Y se contemplaran, como es lógico, todos los campos humanos de proyección de la fe y de presencia de la Iglesia que tuvo en cuenta Juan Pablo II en su mensaje evangelizador: los jóvenes, los intelectuales, el mundo obrero, la familia. Mirando antes que nada hacia el interior de la Iglesia, para definir las tareas de los propios Obispos, como pastores diocesanos y como cuerpo colegial, para fortalecer la identidad eclesial y la proyección pastoral de los sacerdotes, los religiosos, varones y mujeres, los laicos de toda condición.

2.4. La Asamblea Plenaria del próximo junio decidirá los objetivos a corto y a medio plazo, y programará probablemente algunos planes de acción, de alcance nacional, que no mermen sino que potencien los proyectos diocesanos, tendentes a traducir en frutos de renovación cristiana las palabras del Papa en España.

III. Nuevo Código, Año Santo y Enseñanza.

3. 1. La Comisión Permanente ha abordado el examen del nuevo Código de Derecho Canónico, particularmente de las innovaciones de más urgente aplicación y las competencias que en él se otorgan a las Conferencias Episcopales. Por su parte, los obispos dedicarán una semana del mes de septiembre al estudio del código, con la ayuda de diversos especialistas.

Ha sido autorizada la versión castellana, con carácter único, del nuevo Código, así como la catalana, propuesta por los obispos de aquella provincia eclesiástica.

3. 2. Los Presidentes de las Comisiones Episcopales informaron sobre la problemática de sus respectivos sectores y acerca de las actividades que en ellos realizan. En el campo de la Enseñanza, se hizo notar una seria preocupación ante las graves consecuencias que se derivarían

para la Iglesia en España si, en la futura ley de financiación de la Enseñanza, la concesión de subvenciones supusiera en la práctica que las instituciones de la Iglesia no tuvieran la facultad de designar al Director del centro docente y al profesorado.

3. 3. Para coordinar los intensos trabajos en curso con vistas a la celebración del Año Santo de la Redención, se ha decidido la creación de un Comité Nacional del Año Santo que presidirá el Arzobispo Mons. Emilio Benavent.

Madrid, 13 de Mayo de 1983

COMISSIÓ E. D'ENSENYAMENT I CATEQUESI

NOTA SOBRE LA RESPONSABILIDAD DE LOS PADRES RESPECTO A LA FORMACION RELIGIOSA DE SUS HIJOS EN EL AMBITO ESCOLAR

30 de Mayo de 1983

En esta etapa del año escolar, en que se formaliza la matrícula para el próximo curso, la Comisión Episcopal de Enseñanza y Catequesis, como en años anteriores, cree necesario recordar a los padres de los alumnos el deber de prestar especial atención a la formación religiosa de los alumnos en la escuela. Por tanto, los padres en el ejercicio de sus deberes y derechos que desean que sus hijos reciban enseñanza de la Religión y Moral Católica en el ámbito escolar, deben tener en cuenta lo siguiente:

a) Si van a matricular a su hijo por **primera vez**, deben declarar expresamente que desean que su hijo reciba la enseñanza de la Religión Católica. Esta norma es aplicable tanto para los alumnos que cursan la EGB como para los de BUP, FP y COU.

b) Si ya han matriculado a su hijo en el Centro en algún curso anterior y declararon entonces su voluntad de que cursara la Religión Católica, no tienen que hacerlo de nuevo ya que aquella opción sigue teniendo validez.

c) La Ley reconoce que los padres tienen derecho, al comenzar cada curso, a cambiar el sentido de su opción hecha con anterioridad; es

decir, si antes habían optado por la clase de Religión Católica, pueden decir ahora que no mantienen esa opción y, al contrario, si antes dijeron que no la deseaban, pueden optar por ella desde el curso próximo.

Por otra parte conviene recordar que, según la normativa vigente, los propios centros de enseñanza son los que deben preguntar a los padres sobre su propia decisión acerca de la enseñanza religiosa de sus hijos en la escuela.

La Comisión Episcopal de Enseñanza y Catequesis desea recordar a los padres cristianos que, al pedir para sus hijos la enseñanza de la Religión y Moral Católica en la escuela, ejercen un derecho garantizado por la Constitución (Art. 27, 3). Pero, desde un punto de vista cristiano, sus deberes y derechos se fundamentan radicalmente en su misma fe.

El compromiso que un día adquirieron al pedir a la Iglesia que sus hijos fueran bautizados ha de impulsarles a reclamar la educación religiosa católica para éstos en la escuela.

LA DESPENALIZACIÓN DEL ABORTO

DECLARACION COLECTIVA DE LA XXXVIII ASAMBLEA PLENARIA DE LA CONFERENCIA EPISCOPAL ESPAÑOLA

1.—Ante la iniciativa gubernamental de enviar a las Cortes un proyecto de modificación del Código Penal que incluía la despenalización parcial del aborto y el consiguiente debate público provocado por tal iniciativa, la Comisión Permanente de la Conferencia Episcopal Española publicó el día cinco de febrero del año en curso una Declaración sobre el aborto y su despenalización. Reunidos unos meses después en Asamblea Plenaria, los Obispos hacemos nuestra y ratificamos aquella Declaración.

2.—Con esta nueva Declaración, exponemos una vez más la enseñanza, constante y unánime, de la Iglesia sobre el aborto directamente provocado. De “crimen abominable” lo califica el Concilio Vaticano II. El hombre transmite la vida, pero no la crea ni es dueño absoluto de ella. “La vida humana desde su concepción ha de ser protegida con el máximo cuidado” (G.S. 51). Desde la fecundación de la madre, y en las sucesivas etapas de la gestación, existe ya una vida humana diferente de la de la madre, aunque haya de ser sostenida y protegida por ésta. Esta

nueva vida ha de ser respetada por sí misma, independientemente de sus cualidades, de su utilidad y de las satisfacciones o contrariedades que pueda producir.

3.—Ahora, queremos sobre todo tener en cuenta una perspectiva muy concreta: la ineludible obligación que pesa sobre la autoridad pública de tutelar el derecho a la vida. Aunque nos dirigimos especialmente a los católicos, hacia los que tenemos peculiar responsabilidad, confiamos que también nos escucharán aquellos que se sienten comprometidos en la defensa del hombre y del futuro de la humanidad.

4.—Existen en la sociedad contemporánea quienes rechazan el aborto por aprecio al valor de la vida y aún por respeto a la ley de Dios que prohíbe matar, pero admiten, como éticamente aceptable, su despenalización. Tratan de justificar su posición con diversos argumentos: Una legislación despenalizadora no manda abortar; deja a la libre decisión de los interesados el hacerlo o no hacerlo. Tal despenalización estaría más en consonancia, según esta manera de pensar, con el respeto a la libertad de conciencia de cada uno de los ciudadanos y con el pluralismo de concepciones éticas que el Estado debe reconocer. Con ello, dicen, no se impediría a ningún individuo o grupo continuar afirmando, según sus convicciones éticas y religiosas, que el aborto es una acción moralmente reprobable. Con la despenalización del aborto se trataría únicamente de despojarlo, total o parcialmente, de la calificación jurídica de "delito".

5.—Frente a tal manera de plantear el problema del aborto como un asunto particular y privado, exclusivamente reservado al juicio de la conciencia ética y religiosa de los individuos y los grupos, nosotros pensamos que la misma despenalización del aborto, en su dimensión jurídica y política, constituye, por su propia naturaleza, un problema ético del que no pueden desentenderse los legisladores en la sociedad civil.

6.—Juzgamos la despenalización del aborto a la luz no sólo de la ética cristiana sino también de la ley natural cuyas exigencias fundamentales puede captar la conciencia humana e, incluso, van reflejándose históricamente en expresiones jurídicas y morales que han culminado en el reconocimiento universal de los Derechos humanos, entre los cuales sobresale el derecho a la vida. "El Espíritu de Dios, que con admirable providencia guía el curso de los tiempos y renueva la faz de la tierra, está presente en esta evolución" (G.S. 26).

7.—El Estado de derecho, forma en la que aspira a estructurarse hoy todo Estado, busca su objetivo, la realización del bien común, defendiendo y tutelando los derechos de la persona humana, como inter-

namente constitutivos del mismo. No se puede sacrificar ningún derecho humano y mucho menos el derecho a la vida en aras de un supuesto bien común.

8.—Las exigencias mismas del bien común y la naturaleza del derecho a la vida postulan del Estado una protección activa y eficaz del mismo. Si se admitiese una excepción en tal obligación, como sería la despenalización o lo que es lo mismo la permisión legal del aborto, aún limitándola a algunos casos concretos, el ordenamiento jurídico del Estado incluiría la facultad, legitimada por la ley, de atentar contra la vida del ser humano más indefenso e inocente.

Cuando se trata de la protección jurídica de la vida de un inocente, no cabe la inhibición del Estado: o prohíbe eficazmente todo atentado contra ella y, por lo tanto, lo sanciona, o lo permite legalmente.

Las consecuencias del tal permisión legal afectarían a los mismos fundamentos humanos y éticos de la convivencia cívica, ya que, de este modo, se introduciría un proceso de deterioro creciente de la conciencia moral y una creciente depreciación de la vida humana, sobre todo de los más débiles e indefensos.

9.—La Iglesia es consciente de que no hemos llegado aún ni práctica ni teóricamente a sacar todas las consecuencias que se habrían de deducir del respeto que reclama el derecho a la vida. Prueba de ello son las guerras generalizadas, el terrorismo, las torturas, el hambre y toda amenaza contra la vida humana. Pero el hecho de que no se saquen todas las consecuencias de dicho principio no justifica que el derecho a la vida, tan claramente implicado en el tema del aborto, pueda oscurecerse, ignorarse o negarse.

10.—La responsabilidad moral de quienes hayan de tomar decisiones favorables a una legislación permisiva del aborto, no se puede disculpar apelando a la exigida solidaridad o disciplina del grupo político al que se pertenece. No se puede presionar la conciencia de los responsables de la gestión pública exigiendo de ellos comportamientos contradictorios cuando están en juego los mismos valores: defender la vida en unos casos y establecer excepciones legales de esa defensa en otros. Es, cuando menos, paradójico que las leyes de un Estado democrático puedan conducir a la destrucción de los valores fundamentales que sostienen la misma convivencia democrática.

11.—Pero no basta con una repulsa meramente doctrinal y ética del aborto y de su despenalización. Quien se contentase con ésta, se haría sospechoso, hablando en general, de una conciencia deshonesta y, quizás, de manipulación ideológica. Un sincero rechazo del aborto lleva

consigo el compromiso, individual y colectivo, de trabajar en favor de los cambios necesarios, personales y sociales, para que el aborto deje de ser una salida y una tentación. Las precarias condiciones económicas en que viven muchas familias, particularmente a causa del paro, pueden empujar, dado el generalizado ambiente de permisividad moral, a acudir fácilmente al aborto. Como cristianos, no podemos aceptar una sociedad insolidaria que valora más la técnica que al hombre. La productividad y el lucro que la dignidad de la persona humana.

12.—Urge, además, una educación moral de niños y jóvenes que ayude a integrar la sexualidad en el amor y la procreación según la ley de Dios. A ello habría que añadirse la información y educación de los matrimonios en una recta paternidad responsable, la comprensión y ayuda a las madres solteras, el hacer fácil la adopción...

13.—Hemos de fomentar el aprecio a la vida por sí misma, a pesar de las debilidades y malformaciones que puedan afectarla, educando, particularmente a la juventud, en este aprecio por la vida y la paz, no condicionado por lo útil o lo agradable. Uno de los objetivos principales de la comunidad católica en los próximos años deberá ser su contribución a la madurez espiritual y moral de la conciencia histórica, para que ésta no retroceda en la defensa eficaz de los derechos humanos, sin exceptuar ninguno.

14.—Con humildad queremos prestar un servicio a la vida del hombre, creado a imagen y semejanza de Dios y llamado a vivir con El para siempre. Quiera el Señor, autor y fuente de la vida, que el respeto a tan sagrado don aumente y se fortalezca entre nosotros.

Madrid, 25 junio 1983

considero al compromiso individual y colectivo de trabajar en favor de los cambios necesarios y sociales para que el deporte deje de ser una salida y una tentación. Las precarias condiciones económicas en que viven muchas familias particularmente a causa del paro, pueden empeorar, dado el generalizado ambiente de permisividad moral, a medida que se facilita el deporte. Como cristianos no podemos aceptar una sociedad individualista que valore más la técnica que al hombre. La productividad y el lucro que la dignidad de la persona humana.

12.—Urge además una educación moral de niños y jóvenes que ayude a integrar la sexualidad en el amor y la procreación según la ley de Dios. A ello habría que añadir la información y educación de los matrimonios en una recta paternidad responsable, la comprensión y el apoyo a las madres solteras, el hacer fácil la adopción.

13.—Hemos de fomentar el aprecio a la vida por sí misma, a pesar de las debilidades y malformaciones que pueden afectar a educando particularmente a la juventud en este aprecio por la vida y la paz no condicionado por lo útil o lo rentable. Uno de los objetivos principales de la comunidad católica en los próximos años deberá ser su contribución a la madurez espiritual y moral de la conciencia histórica, para que ésta no retroceda en la defensa ética de los derechos humanos, sin excluir ningún.

14.—Con humildad deberíamos prestar un servicio a la vida del hombre, creado a imagen y semejanza de Dios y llamado a vivir con Él para siempre. Quiera el Señor, autor y fuente de la vida, que el respeto a tan sagrado don aumente y se fortalezca entre nosotros.

Madrid, 25 Junio 1983

10.—La responsabilidad de quienes hayan de tomar decisiones en materia de ley, no puede ser trasladada a un legislador que se ha comprometido a defender la vida en sus actos. Es necesario que el legislador sea consciente de la responsabilidad que le compete en la defensa de la vida humana. Es necesario que el legislador sea consciente de la responsabilidad que le compete en la defensa de la vida humana. Es necesario que el legislador sea consciente de la responsabilidad que le compete en la defensa de la vida humana.

11.—Para no caer en una postura meramente doctrinal y ética del aborto y de su regulación. Quien se contenta con ésta, se haría sospechoso, hablando en general, de una conciencia deshonesta y, quizás, de manipulación ideológica. Un sincero rechazo del aborto lleva